

ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾ ಹೋರಾಟಗಳು

ಡಾ. ಇ. ವಸಂತ ಕುಮಾರ್

ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಬದುಕೇ ಒಂದು ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಹೋರಾಟವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅವಳ ಬದುಕಿನ ಗತಿಯೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಹೊಸ ಆದರ್ಶ, ಹೊಸ ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಜೀವನಮಾರ್ಗವನ್ನು ತುಳಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಕೆ ಮಾನಸಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಳು. ಈ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಲೇಖಕರು ಬೆಂಗಳೂರು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರಾಗಿರುವ ಅವರು 'ವಿವೇಕಪ್ರಭ'ದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ನಿವೇದಿತಾ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆಕೆಯ ವಯಸ್ಸು ೩೦ ವರ್ಷಗಳು. ನಂತರ ಆಕೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದು ೧೪ ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ. ಆದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಭಾರತದ ಹೊರಗೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ, ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಉಳಿದ ಸುಮಾರು ೧೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಗುರಿಗಳು, ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳು ಅನೇಕ. ಭಾರತೀಯರ ಜನಜೀವನ, ಅವರ ಧರ್ಮ, ಅದರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಅವರ ನಂಬಿಕೆ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆ, ನಿತ್ಯಜೀವನ - ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾಣಗಳು, ನೀತಿಕಥೆಗಳು, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೆನಿಸಿದ ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು, ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವುದು, ಲೇಖನ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಗಣ್ಯ, ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವುದು - ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಮೇಧಾವಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿರುವ ಭಾರತ ದೇಶವನ್ನು ಭಾರತೀಯರಿಗಿಂತಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ವಿಸ್ಮಯಪಡುವಂತಾಗುವುದು. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಆಕೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಭಾರತೀಯತೆಗೆ ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ, ಪ್ರಾಜ್ಞರಿಗೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿದಳು. ಇವಳಿಗೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಗುರುಗಳಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಆಧಾರಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದರು. ಆಕೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು

ಒಂದು ವರ್ಷ ಆಕೆಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ತರಪೇತಿ ನೀಡಿದರು. ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಆಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗಳಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದರು. ಆದರೂ ನಿವೇದಿತಾ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಭೇಟಿ

ನಿವೇದಿತಾ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ೧೮೯೫ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡಳು. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಮೂರು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳಷ್ಟೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಧೀರೋದಾತ್ತತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಗುರುತಿಸಿದಳು. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರ ಮೇಲಿದ್ದ ಅಪರಿಮಿತ ಪ್ರೀತಿಯ ದಾಸಿಯಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅವಳು ಮಣಿದು ಅವರ ಶೀಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಆಕೆ ಮನನ ಮಾಡಿದಳು: ಮೊದಲು, ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ಔದಾರ್ಯ; ಎರಡನೆಯದು, ಅವರು ಅವಳ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರಸ್ಯ; ಮೂರನೆಯದು, ಅವರು ಪ್ರತಿ ಮಾನವನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ನಿಲುವಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಅವನ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. (ನಾ ಕಂಡಂತೆ ನನ್ನ ಗುರುದೇವ, ಪು. ೧೦) ಅವಳೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ. ಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅರ್ಥವಾಗದುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅರ್ಥವಾದುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಅನೇಕರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಬ್ಬ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿನೂತನ ಧರ್ಮಪ್ರವಚನ

ಕಾರ'ರಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದರು, ಅಷ್ಟೆ. ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಅವರ ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು.

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

“ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆ” ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ನಿವೇದಿತಾ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸನ್ನದ್ಧಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ, ಅವಳು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದಲೇ ಭಾರತದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಿವೇದಿತಾ ಹತಾಶಳಾದಳು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ, ಅವಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರಲು ಬಹಳ ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ, ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ (ಜುಲೈ ೨೯, ೧೯೬೭), ಅವಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಕಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು: “ಭಾರತಕ್ಕೆ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಉನ್ನತ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನಗೆ ಈಗ ದೃಢವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ, ನಿಸ್ಪೃಹತೆ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆ, ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ, ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲ್ವಿಕ್ ಜನಾಂಗದ ಐರಿಷ್ ನೆತ್ತರು ಇವುಗಳಿಂದ ಈಗ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆ ನೀನಾಗಿರುವೆ. ಆದರೂ ಕಷ್ಟಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ದಾಸ್ಯ - ಇವನ್ನು ಊಹಿಸಲಾರೆ. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ವಿಚಿತ್ರ ಆಲೋಚನೆ ಇರುವ, ಅರ್ಧ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿರುವ, ಬಿಳಿಯರನ್ನು ಭಯ ಅಥವಾ ದ್ವೇಷದಿಂದ ವರ್ಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯರಿಂದ ಕಟುವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಮಧ್ಯೆ ನೀನು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಬಿಳಿಯರಿಂದ ನೀನು ತಲೆಕೆಟ್ಟವಳೆಂದು ನೋಡಲ್ಪಡುವೆ, ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಲನವಲನವೂ ಅವರಿಂದ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಗಮನಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಮತ್ತೆ ಹವಾಗುಣವೂ, ಭಯಂಕರ ಧಗೆ; ನಮ್ಮ ಚಳಿಗಾಲ ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬೇಸಿಗೆಯಂತೆ ಇರುವುದು, ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಉರಿಬಿಸಿಲು. ನಗರಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಕಾರ್ಯ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವುದಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಗತ, ನೂರು ಬಾರಿ ಸ್ವಾಗತ... ಮುಳುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀನು ವಿಫಲಳಾದರೆ ಅಥವಾ ಹತಾಶಳಾದರೆ, ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯನ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿ ಮಾಡದಿರಲಿ, ವೇದಾಂತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ ಅಥವಾ ನಿರಾಕರಿಸಲಿ, ನನ್ನ ಉಸಿರು ಇರುವವರೆಗೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ‘ಆನೆಯ ದಂತಗಳು ಹೊರಚಾಚುವವೇ ವಿನಃ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.’ ಅದರಂತೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನಾದ

ವನು ಮಾತನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮಾತು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತೆ, ನಿನಗೊಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು, ಯಾರ ಆಸರೆಗೂ ಕೈ ಚಾಚದಿರು.... ಬಹು ಜನರ ಸ್ನೇಹ, ದೂರವಿರುವವರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು.”

ಸಂಘಡೊಂದಿಗೆ ಸೇವೆ

ನಿವೇದಿತಾ ಜನವರಿ, ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು, ಸಂಘವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆ, ಬೇಡವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಚಿಂತಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಸಂಘವನ್ನು ಮೇ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದರ ಧೈಯೋದ್ದೇಶ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತು ಸಂಘ ದೀರ್ಘಕಾಲ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ಏನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದೋ ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾಗ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತರು. ಇದು ಸಾಧಾರಣ ಘಟನೆಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆಕೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ನೆರವು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಎಲ್ಲರೊಡನಿದ್ದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ಆದರೆ, ತಾನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಆದರ್ಶದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ಶಿಸ್ತಿನ ಜೀವನ ಸಾಧಾರಣ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿವೇದಿತಾ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ‘ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರು, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವಾದಿಗಳು’. ಆದರೆ, ನಿವೇದಿತಾ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅಭಿನವ ಸಂನ್ಯಾಸ ಸಂಘದ ರೂಪುರೇಖೆಗಳ ರೂವಾರಿಗಳೂ ಸಂಘದ ನಾಯಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ದೃಷ್ಟಾರ್ಥದ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸಂಘದ ಭವಿಷ್ಯತ್ ರೂಪ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಅವರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧, ೧೯೬೭ರ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು: “..‘ಯಾರು ಮಗುವಿನಂತೆ ಮುನ್ನಡೆಸುವರೋ’ ಅವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಯಕರು. ಮಗು, ನೋಡಲು ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯೂ ಅವಲಂಬಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಮನೆಗೆ ರಾಜ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಇದೇ (ನಾಯಕತ್ವದ) ರಹಸ್ಯ... ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟ ಇದು: ಜನರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಯಾವುದನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡಬಾರದು, ಏಕೆಂದರೆ ಆ ದಿನ ಕೆಲಸ ಹಾಳಾಗುವುದು. ಆದರೂ ಕೆಲವರಿರುವರು, ಅವರು ಅಂತಹ ದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವರು. ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವೈಶಾಲ್ಯತೆ ತಿಳಿಯದು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ, ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಜನರ ಉತ್ಸಾಹಪೂರಿತ ಪ್ರೀತಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ, ಆದರೆ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಷ್ಟಿಗೆ ಅತೀತನಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಸೂಯೆ ಮತ್ತು ಕಲಹಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಾಯಕನಾದ

ವನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅತೀತನಾಗಿರಬೇಕು. ಇದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಖಾತರಿ. ಎಲ್ಲರ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಗುರಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಒಳಗೆ ನಗುತ್ತ ಅಮಾನುಷನಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ನಾನು ಏನಾಗಿರುವೆನೋ ಅದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಉತ್ಕಟವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿದೆ. ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದಂತೆ, 'ಬಹುಜನರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಹುಜನರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ'. ಉನ್ನತ ಪ್ರೀತಿ, ಆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ...' ಹೀಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಅವರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅವರಿಂದ ಏನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಏನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿವೇದಿತಾಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಕೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕಲ್ಲ, ಸಂಘದ, ದೇಶದ ಸೇವೆಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುನ್ನವೇ ಅವಳ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು.

ಹೋರಾಟ

ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೂ ಸಾಧನೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ಹೋರಾಟ. ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದುದು ಗುರಿ. ತತ್ತ್ವಗಳೇ ಗುರಿ ಮಾನವನಿಗೆ. ಅವನ್ನು ಸೇರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಗುರುಗಳು ಆದರ್ಶಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರುವರು. ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳು ಎದುರಾಗುವುವು. ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಿಡದೆ ಹೋರಾಡುವುದೇ ಸಾಧಕರ ಜೀವನ. ಯಾರು ಉದಾತ್ತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮ ಪಡಬೇಕಾಗುವುದು, ಗುರಿಯನ್ನು ಸೇರಲು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಸುವವರಿಗೆ ಕಷ್ಟಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಉನ್ನತ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಸುವವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ಬಹುವಿಘ್ನಾನ್'. ನಿವೇದಿತಾಳ ಹೋರಾಟಗಳು ಬಹು ವಿಧ - ಆಂತರಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಬಾಹ್ಯ, ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ. ಅವಳ ಹೋರಾಟ, ಆಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ನೋಡುವ ಮುನ್ನವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಬುದ್ಧನ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಳು. ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರೊಡನೂ ಹೋಲಿಸಿ ತನ್ನ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ನಿವೇದಿತಾ - ಒಂದು ಹಳೆಯ ಚಿತ್ರ

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು 'ಕೇವಲ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಲ್ಲ'ವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅವಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಅದುವರೆಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮತ್ತು ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆನೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಚಿಂತಕರನ್ನು ಕಾಣುವ ಭಾಗ್ಯ ಅದುವರೆಗೆ ನನ್ನದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತ ತತ್ತ್ವಗಳು ಕಾವ್ಯದಂತೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. 'ಮಾಯೆ' ಎಂಬ ಅವರ ಪ್ರವಚನ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ಅವರ ವಿವರಣೆ ಕೇಳುಗರ ಕುಂಡಲಿನಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಬಲ್ಲವಾಗಿದ್ದುವು. ಋಷಿಗಳ ಸತ್ಯಗಳು ಬಹು ದೂರದಿಂದ ಅವರ ವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೇಳುಗರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಗುಡ ಸತ್ಯಗಳು ಹ್ರಸ್ವವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂತಹವರಿಗಾದರೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಎದುರಾದ ಮೊದಲ ಸಮಸ್ಯೆ, ಅವಳು ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯಾಸದಲ್ಲಿ. ಆಕೆ ೧೮೯೫ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಮೊದಲ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಮಾನವ ಜೀವನದ ಗುರಿ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಬಿಡುಗಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ಆಲೋಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವ ಸೇವೆ ಜೀವಮಾನದ ಗುರಿ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಇರುವ ಭೇದವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುದು ಅವಳು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಹೋರಾಟ. ಇದೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿವೇದಿತಾ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಆದರ್ಶ, (ಭಾರತದ) ಸೇವೆ. ಸೇವೆಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನಿವೇದಿತಾಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಲೋಕದ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ಸೇವೆಯನ್ನು ಅವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಸೇವೆ ಕೇವಲ ಮಾನವರಿಗಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ. ಈ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಹೊರಟರೆ ಅದೊಂದು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಕರ್ಮವಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ದುಃಖ ಕಾದಿರುವುದು. ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಎರಡು ಆದರ್ಶಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನಿವೇದಿತಾಳ ಸೇವಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರು. ಇದು ಅವಳ ಚಿಂತನೆಯ ಹೋರಾಟದ ಸತ್ಥಲ.

ಒಮ್ಮೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ, ಲಂಡನ್ ನಗರವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಿವೇದಿತಾ ಹೇಳಿದಾಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, "ನಿಮ್ಮ ನಗರವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಲು ನೀವು ಅನೇಕ ನಗರಗಳನ್ನು ಧೂಳಿಪಟ ಮಾಡಿದಿರಿ" ಎಂದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನೂ ಭಾರತವನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ; ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಕೃತ್ಯಗಳ ಅರಿವು

ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು. ಅವಳು ಇತಿಹಾಸದ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದ ಅಮೂಲ್ಯ ಇತಿಹಾಸದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅವಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಬುನಾದಿ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವಂತೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಲಿತಳು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭೂಮಿಗೆ ಇದ್ದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಸೂಚ್ಯವಾದ ಉಕ್ತಿಗಳು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವಾಣಿಯಿಂದ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನನ ಮಾಡಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಸಂದೇಹ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಹೋರಾಟ ಸತತವಾಗಿ ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದ ತರಪೇತಿ

ನಿವೇದಿತಾ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕುವರೆ ವರ್ಷ ಬದುಕಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡುವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಕೆ ಭಾರತದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿವೇದಿತೆಗೆ ದೊರೆತುದು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಲ್ಮೋರಾ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ನಿವೇದಿತಾ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಅಮೆರಿಕಾದ ಮಹಿಳಾ ಭಕ್ತರು ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಅವರೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಡಿಗಡಿಗೂ ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವಳಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ವಾದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರು ಇವಳನ್ನು ಉದಾಸೀನವಾಗಿ ಕಂಡರು. ಅವಳ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಉತ್ಕಟವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತೆ ದೊರೆತುದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ೧೯೯೯ರ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ತುರಿಯಾ ನಂದರೊಡನೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ. ಆಗ ನಿವೇದಿತಾ ಕೂಡ ಅವರ ಜತೆ ಇದ್ದಳು. ಆಗಲೇ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಯಾರ ಸಂಗವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಏಕಾಂತವಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದುದು. ಇಂತಹ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸಾಧನೆ, ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಭಾರತದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ನಂತರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೊಡನೆ ಅಮೆರಿಕಾ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ, ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಕುಟೀರವೊಂದರಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುತ್ತ 'ಕಾಳೀಮಾತೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಳು.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದ ಬಿರುಸಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವಳ ಹೋರಾಟಗಳೂ ಬಲವಾದವು. ಅವಳಿಗೆ ಬಂಗಾಳಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪಾಠ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಜನರ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಳು.

ಅವರ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಆಧಾರ, ಕಲ್ಪತೆಯ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ವಾಸವಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಿಳಾ ಭಕ್ತರಾದ ಯೋಗಿನ್ ಮಾ, ಗೋಲಾಪ್ ಮಾ, ಭಗವತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಮೋಘ ಸಾಧಕಿ ಅಘೋರಮಣಿ ದೇವಿ (ಗೋಪಾಲೇರ್ ಮಾ) ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯವರ ಒಡನಾಟ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಆದರ್ಶ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಂತಿದ್ದವರು. ಇವಳು ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರೀತಿ, ಸರಳತೆ, ಮುಗ್ಧತೆ ಮತ್ತು ನಿಸ್ಪೃಹತೆಯಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದಳು. ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳು ಅಂದಿನ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ ಇದ್ದು ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ ಜೀವನ

ಆಗ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲ. ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಅಸ್ವಸ್ಥ ಮೈಲೆಚ್ಚರು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ನಿವಾಸದ ಹತ್ತಿರ ಅವಳಿಗೊಂದು ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹೇಗೋ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ವೃದ್ಧ ಮಹಿಳೆ ಅವಳ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕಿದಳು. ನಿವೇದಿತಾಳನ್ನು ಅವಳು 'ಅಮ್ಮ' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಅರ್ಧ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿವೇದಿತಾ ಅವಳನ್ನು 'ಮಗಳೇ' ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕಿತ್ತು! ಒಂದು ಷರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆಕೆ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದಳು. ನಿವೇದಿತಾ ಅವಳ ಅಡಿಗೆಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಕೂಡದು, ಒಲೆ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಕೂಡದು! ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸದಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಹಿಳೆಯ ಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಯಾರು? ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮತ್ತು ಶಾರದಾದೇವಿಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ ದೊರಕಿ, ೧೯೯೮ರ ನವೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಪೂಜೆಯ ಶುಭದಿನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಬಾಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವಳ ಶಾಲೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾಲಕಿಯರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಂದ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವಳ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಕೃಪೆ ಇರಲೆಂದು ಶಾರದಾದೇವಿಯರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಸರಳಾದೇವಿ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿಯೇ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಶಾರದಾ ಮಠದ ಮೊದಲನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರವ್ರಾಜಿಕಾ ಭಾರತಿಪ್ರಾಣಾ ಆದುದು!

ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ನಿವೇದಿತಾಳ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜ ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದೋ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಓದು-ಬರಹದೊಂದಿಗೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವುದು, ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನ ಕಲಾ ಕೃತಿ ರಚನೆ, ಹೊಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಸೂತಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ

ನಿವೇದಿತಾ ಬಾಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕಟ್ಟಡ

ಮತ್ತು ಅವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಗೆದ್ದಳು. ಸೇವಕಿ ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬೇಕಾದ ಹಣದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷಗಳು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೩೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿದ್ದರು.

ಕಾಳಿ ಮಾತೆ

ನಿವೇದಿತಾ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಕಾಳಿಮಾತೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸ್ಥರ, ಪಂಡಿತರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು ಮತ್ತು ಕೆಲವರನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿವೇದಿತಾ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅವಳಿಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, 'ನಿವೇದಿತಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಕಾಳಿಯ ಮೃತ್ಯು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆ ನಿವೇದಿತಾ ಕಾಳಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಅವಳ ರೂಪದ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನ, ಮತ್ತು ಕಾಳಿ ತತ್ವದ ಚಿಂತನೆ, ಅನುಸಂಧಾನ, ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಉಪದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಏಕಾಂತವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಳಿಯ ದರ್ಶನಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೩ ಮತ್ತು ಮೇ ೨೮, ೧೮೯೯ ರಂದು ಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಿ ಪೂಜೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮತ್ತು ಇತರರಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಳು. ಮೊದಲ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗುಗುರು ಮಾಡಿದ್ದ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಎರಡನೇ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತಾನು ಬರೆದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಭಾರತೀಯ

ಧರ್ಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯನ್ನು ಕಾಣುವುದು ದುರ್ಲಭವೇ ಸರಿ. ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದವರು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ತೊಡೆದುಹಾಕಬೇಕು, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪವತ್ತಿದರು. ಬಲಿ, ನಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರದ ನೆತ್ತರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕಾಳಿ ಮಾತೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದರ ಸಂಕೇತ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಎರಡನೇ ಉಪನ್ಯಾಸ ನಡೆದುದು ಕಾಳೀಘಾಟಿನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳು ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯಿಂದ ನಡೆದು ಹೋದುದು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸಿ, ಭಕ್ತರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅವಳ ಗೌರವವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಅವಳ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೇಳಲು ಹೋದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅಮೆರಿಕಾದ ಭಕ್ತ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಕೂಡ ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಎರಡು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಇವಳ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಶ್ರಮದ ಫಲವೇ ಇವಳು ನಂತರ ಬರೆದ 'ಕಾಳೀಮಾತೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ. ಈ ಎರಡು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ಲೇಗ್ ಉಪದ್ರವ ಕಲ್ಪತೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳನ್ನು ಶುಚಿ ಮಾಡಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘದ ಮೊದಲ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದಳು.

ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವಳ ಶಾಲೆಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಭಾರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಳು. ಭಾರತ ಇವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು, ಅದರಲ್ಲೂ ಆಳುವ ದೇಶದವರಾದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನವರು ಇವಳನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮೊದಲಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಕ್ರಷ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರಕಾದಳು. ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಆತ್ಮೀಯ ಭಕ್ತರಾದ ಹೇಲ್ ಸಂಸಾರದವರು ಇವಳಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಭಕ್ತರೂ ಇವಳ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರರೂ ಆದ ಮಿಸ್ ಮ್ಯಾಕ್ಲಿಯಾಡ್ ಮತ್ತು ಮಿಸೆಸ್ ಬುಲ್ ಇವಳಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಅಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವುದನ್ನು ಈಕೆ ಸಹಿಸದಾಳು. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಭಾರತ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ದೇಶದ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುವುದೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಅರಿತಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕಾಲಾನಂತರ, ಸ್ತ್ರೀವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಜತೆಗೆ, ಇವಳ ಗಮನ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆಂದೋಳನದ ಕಡೆ ಹರಿಯಿತು. ಕಲಾವಿದರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಸಮಾಜಸುಧಾರಕರಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಧುರೀಣರೂ ಅವಳಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನಂತರ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ನಿವೇದಿತೆಯ ಮೇಲೂ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಗೂಢಚಾರರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿತು. ಇವಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಓದಿ ಹರಿದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಸಮಯ ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲಾಕಾರ್ಯ, ಬರವಣಿಗೆ, ಸೇವೆ, ಮಿತ್ರರ ಕ್ಷೇಮ, ಕಲಾ ವಿಮರ್ಶೆ, ಪ್ರಯಾಣ ಇವುಗಳ ಜತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟವೂ ಸೇರಿ, ಅವಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ, ದೇಹ ಬಳಲಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟು ಅಂತ್ಯ ಕಾಲ ಬೇಗನೆ ಸಮೀಪಿಸಿತು.

ವಿಯೋಗಗಳು

ಅವಳ ಆಯಸ್ಸಿನ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೊನೆಯ ಸಲ ಅವಳು ಅಮೆರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಇವಳ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತೃಸಮಾನಳಾದ ಮಿಸಸ್ ಬುಲ್ ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತೆಯನ್ನು ನೋಡಬಯಸಿದಳು. ಆರು ತಿಂಗಳು ಆಕೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವಳ ನಿಧನಾನಂತರ ಭಾರವಾದ ಹೃದಯ ದೊಂದಿಗೆ ನಿವೇದಿತಾ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಳು. ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲವೂ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗುವುದೆಂಬ ಅವಳ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಂಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೧೧, ಅವಳ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷ, ಇಳೆಯ ಮೇಲೆ. ಅದು ವಿಯೋಗಗಳ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿದ್ದ ಮಿಸಸ್ ಬುಲ್, ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಪೈರ್ಯ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ಸದಾನಂದರು, ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಅವಳ ಗೃಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ನೆಚ್ಚಿನ ಅಮೆರಿಕಾ ಭಕ್ತೆ ಕ್ರಿಸ್ಟೀನ್, ಮತ್ತು ಅವಳೊಂದಿಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಧೀರಾ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು. ತಾನು ಅವರ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ತಾಯಿ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿ ಕಾಲವಾದರು.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ವಿಶೇಷ ವೇನಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನರೇಂದ್ರನಿಗೆ (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಗೆ) “ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾದ ಒಂದು ಸಾಧನ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಆರಸುವವರಿಗೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿವೇದಿತಾ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನು ಅಸ್ವೀಕಾರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದು. ಕಾಳಿಯ ರೂಪ, ಅವಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಬಲಿ ಮುಂತಾದುವನ್ನು

ಅವಳು ಮೊದಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅಧ್ಯಯನ, ಧ್ಯಾನ, ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಕಾಳಿ ಮಾತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದಳು. ಇದೊಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಧನೆ.

ನೂರೈವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ಅದು ಅದ್ಭುತವೂ ಅಮೂಲ್ಯವೂ ಆಗಿರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಅವರ ಒಡನಾಟ, ಆಶೀರ್ವಾದ ಅವಳಿಗೆ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿಯವರನ್ನು ನಾವು ಈಗ ನೋಡುವ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರದಂತೆ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಳು. ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಳು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘ ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಳು, ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಳು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ಗೋಪಾಲೇರ್ ಮಾಳಂತಹ ಎಂಭತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಕ್ತೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅವಳಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿವರಿಸಿದವರನ್ನು, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ನಾವು ಕಾಣಲಾರವು. ಆಕೆ ಧೀರ ಮಹಿಳೆ; ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆದುದು ಎರಡು: ಉಪನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆ. ಅವಳ ಲೇಖನ ಕೊನೆಯ ಗಳಿಗೆಯವರೆಗೂ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿ ಮತ್ತು ಲೇಖಕಿ. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಮಾರಿ, ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ತನ್ನ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದುದೇ ಒಂದು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಹೋರಾಟ. ಅವಳ ಜೀವನವನ್ನು ಓದಿದರೆ ನಮಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚು ಬರುವುದು, ನಾವು ಭಾರತೀಯರೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅವಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರು ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿಯ ದೀವಿಗೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಸ್ತ್ರೀವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಆಕೆ ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ನೆನಪುಗಳು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅವಳು ನೀಡಿದ ಆತ್ಮಕೃತಮ ಕೊಡುಗೆಗಳು. ಅವಳ ಬರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆ ಮುಖ ನಮಗೆಂದೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭರತಖಂಡದ ಜನತೆ ಅವಳಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದೆ. ಹೋರಾಟ ಎಲ್ಲರ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಿವೇದಿತಾ ಅವಳ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಶೀಲಸೌಂದರ್ಯದ ಅನುಘೃತತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿರುವಳು.

ಗ್ರಂಥಮಣಿ

ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ: ನಾ ಕಂಡಂತೆ ನನ್ನ ಗುರುದೇವ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮ, ಮೈಸೂರು - ೫೭೦೦೨೦

ಸ್ವಾಮಿ ನಿತ್ಯಸ್ಥಾನಂದ: ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮ, ಮೈಸೂರು - ೫೭೦೦೨೦